

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 kwietnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Wiesław Kozielowicz (przewodniczący,
sprawozdawca)

SSN Krzysztof Staryk

Ławnik SN Arkadiusz Sopata

Protokolant starszy inspektor sądowy Anna Rusak

w sprawie R. P. – sędziego Sądu Rejonowego w X.

obwinionego o popełnienie przewinienia dyscyplinarnego z art. 107 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2021 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych

na rozprawie w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej w dniu 18 kwietnia 2023 r.

po rozpoznaniu odwołania Ministra Sprawiedliwości złożonego na niekorzyść oraz odwołania obwinionego

od wyroku Sądu Dyscyplinarnego przy Sądzie Apelacyjnym w [...] z dnia 27 września 2021 r., sygn. akt ASD 2/21

utrzymuje w mocy zaskarżony wyrok, a kosztami postępowania dyscyplinarnego obciąża Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego dla okręgu Sądu Okręgowego w P. we wniosku skierowanym do Sądu Dyscyplinarnego przy Sądzie Apelacyjnym w [...] wniósł o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej R. P. - sędziego Sądu Rejonowego w X., zarzucając mu, że:

1. w okresie od dnia 23 sierpnia 2019 r. do dnia 14 lipca 2020 r., orzekając w Sądzie Rejonowym w X., dopuścił się oczywistej i rażącej obrazy prawa - art. 45 ust. 1 Konstytucji RP i art. 6 ust. 1 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności - przez to, że wbrew wynikającemu z powołanych przepisów obowiązkowi rozpoznania spraw bez nieuzasadnionej zwłoki, nie podejmując czynności lub podejmując je z nieuzasadnioną zwłoką, doprowadził do przewlekłości postępowania w sprawie I Ns [...], co skutkowało koniecznością wypłaty z tego tytułu stronie tego postępowania przez Skarb Państwa 2000 zł, to jest popełnienia przewinienia służbowego określonego w art. 107 § 1 pkt 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych – dalej powoływana jako u.s.p.,
2. w okresie od dnia 12 kwietnia 2016 r. do dnia 13 września 2016 r. oraz od dnia 16 stycznia 2018 r. do dnia 1 sierpnia 2018 r., orzekając w Sądzie Rejonowym w X., dopuścił się oczywistej i rażącej obrazy prawa - art. 45 ust. 1 Konstytucji RP i art. 6 ust. 1 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności - przez to, że wbrew wynikającemu z powołanych przepisów obowiązkowi rozpoznania spraw bez nieuzasadnionej zwłoki, nie podejmując czynności lub podejmując je z nieuzasadnioną zwłoką, doprowadził do przewlekłości postępowania w sprawie I Ns [...], co skutkowało koniecznością wypłaty z tego tytułu stronie tego postępowania przez Skarb Państwa 2000 zł, to jest popełnienia przewinienia służbowego określonego w art. 107 § 1 pkt 1 u.s.p.,
3. w okresie od dnia 4 czerwca 2019 r. do dnia 16 lipca 2020 r., orzekając w Sądzie Rejonowym w X., dopuścił się oczywistej i rażącej obrazy prawa - art. 45 ust. 1 Konstytucji RP i art. 6 ust. 1 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności - przez to, że wbrew wynikającemu z powołanych przepisów obowiązkowi rozpoznania spraw bez nieuzasadnionej zwłoki, nie podejmując czynności lub podejmując je z nieuzasadnioną zwłoką, doprowadził do przewlekłości postępowania w sprawie I C [...], co skutkowało koniecznością wypłaty z tego tytułu stronie tego postępowania przez Skarb

Państwa 2000 zł, to jest popełnienia przewinienia służbowego określonego w art. 107 § 1 pkt 1 u.s.p.,

4. w okresie od dnia 10 maja 2018 r. do dnia 9 listopada 2020 r., orzekając w Sądzie Rejonowym w X., dopuścił się oczywistej i rażącej obrazy prawa - art. 45 ust. 1 Konstytucji RP i art. 6 ust. 1 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności - przez to, że wbrew wynikającemu z powołanych przepisów obowiązkowi rozpoznania spraw bez nieuzasadnionej zwłoki, nie podejmując czynności lub podejmując je z nieuzasadnioną zwłoką, doprowadził do przewlekłości postępowania w sprawie I Ns [...]2, co skutkowało koniecznością wypłaty z tego tytułu stronie tego postępowania przez Skarb Państwa 2000 zł, to jest popełnienia przewinienia służbowego określonego w art. 107 § 1 pkt 1 u.s.p.,
5. w okresie od dnia 23 sierpnia 2019 r. do dnia 9 listopada 2020 r., orzekając w Sądzie Rejonowym w X., dopuścił się oczywistej i rażącej obrazy prawa - art. 45 ust. 1 Konstytucji RP i art. 6 ust. 1 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności - przez to, że wbrew wynikającemu z powołanych przepisów obowiązkowi rozpoznania spraw bez nieuzasadnionej zwłoki, nie podejmując czynności lub podejmując je z nieuzasadnioną zwłoką, doprowadził do przewlekłości postępowania w sprawie I C [...]1, co skutkowało koniecznością wypłaty z tego tytułu stronie tego postępowania przez Skarb Państwa 2000 zł, to jest popełnienia przewinienia służbowego określonego w art. 107 § 1 pkt 1 u.s.p.,
6. w okresie od dnia 16 października 2018 r. do dnia 13 marca 2020 r., orzekając w Sądzie Rejonowym w X., dopuścił się oczywistej i rażącej obrazy prawa - art. 45 ust. 1 Konstytucji RP i art. 6 ust. 1 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności - przez to, że wbrew wynikającemu z powołanych przepisów obowiązkowi rozpoznania spraw bez nieuzasadnionej zwłoki, nie podejmując czynności lub podejmując je z nieuzasadnioną zwłoką, doprowadził do przewlekłości postępowania w sprawie I Ns [...]3, co skutkowało koniecznością wypłaty z tego tytułu stronie tego postępowania

przez Skarb Państwa 3000 zł, to jest popełnienia przewinienia służbowego określonego w art. 107 § 1 pkt 1 u.s.p.,

7. w okresie od dnia 6 kwietnia 2018 r. do dnia 13 marca 2020 r., orzekając w Sądzie Rejonowym w X., dopuścił się oczywistej i rażącej obrazy prawa - art. 45 ust. 1 Konstytucji RP i art. 6 ust. 1 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności - przez to, że wbrew wynikającemu z powołanych przepisów obowiązкови rozpoznania spraw bez nieuzasadnionej zwłoki, nie podejmując czynności lub podejmując je z nieuzasadnioną zwłoką, doprowadził do dalszej przewlekłości postępowania w sprawie I Ns [...]4, co skutkowało koniecznością wypłaty z tego tytułu stronie tego postępowania przez Skarb Państwa 3000 zł, to jest popełnienia przewinienia służbowego określonego w art. 107 § 1 pkt 1 u.s.p.,
8. w okresie do dnia 11 stycznia 2021 r. orzekając w Sądzie Rejonowym w X., nie podjął w należyty termin czynności w przedłożonych mu w okresie od 30 października 2018 r. do 30 czerwca 2020 r. 138 sprawach o sygnaturach I C [...], 1 Nc [...], 1Co [...], I Ns[...] nie podejmując w tych sprawach jakichkolwiek czynności w okresach przekraczających 6 miesięcy, czym dopuścił się oczywistej i rażącej obrazy prawa - art. 45 ust. 1 Konstytucji RP i art. 6 ust. 1 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności - przez to, że wbrew wynikającemu z powołanych przepisów obowiązкови rozpoznania spraw bez nieuzasadnionej zwłoki, to jest popełnienia przewinienia służbowego określonego w art. 107 § 1 pkt 1 u.s.p.

Sąd Dyscyplinarny przy Sądzie Apelacyjnym w [...], wyrokiem z dnia 27 września 2021 r., sygn. akt ASD 2/21, uznał obwinionego R. P. za winnego popełnienia czynów zarzucanych mu w punktach 1, 2, 5, 6 i 7, stanowiących przewinienia dyscyplinarne określone w art. 107 § 1 u.s.p. i za to za każdy z nich na podstawie art. 109 § 1 pkt 2a u.s.p. wymierzył mu karę obniżenia wynagrodzenia zasadniczego o 10 % na okres jednego roku. Uznał też go za winnego popełnienia czynu zarzucanego mu w punkcie 3 z tym, iż przyjął, że dopuścił się go w okresie od dnia 17 czerwca 2019 r. do dnia 16 lipca 2020 r., stanowiącego przewinienie dyscyplinarne określone w art. 107 § 1 u.s.p., i za to na podstawie art. 109 § 1 pkt 2a u.s.p. wymierzył mu karę obniżenia wynagrodzenia zasadniczego o 10 % na okres

jednego roku. Obwiniony R. P. został uznany również winnym popełnienia czynu zarzucanego mu w punkcie 4 z tym ustaleniem, że dopuścił się go w okresie od 10 maja 2019 r. do 19 czerwca 2020 r., stanowiącego przewinienie dyscyplinarne określone w art. 107 § 1 u.s.p. i za to na podstawie art. 109 § 1 pkt 2a u.s.p. wymierzył mu karę obniżenia wynagrodzenia zasadniczego o 10 % na okres jednego roku. Ponadto w zakresie czynu zarzucanego w pkt 8 Sąd Dyscyplinarny uznał obwinionego R. P. za winnego tego, że w okresie do dnia 11 stycznia 2021 r. orzekając w Sądzie Rejonowym w X., nie podjął w należytych terminach czynności w przedłożonych mu w okresie od 30 października 2018 r. do 30 czerwca 2020 r. 133 sprawach o sygnaturach I C [...], I Nc [...], I Ns [...], I Co [...], nie podejmując w tych sprawach jakichkolwiek czynności w okresach przekraczających 6 miesięcy, czym dopuścił się oczywistej i rażącej obrazę prawa - art. 45 ust. 1 Konstytucji RP i art. 6 ust. 1 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności - przez to, że wbrew wynikającemu z powołanych przepisów obowiązkowi rozpoznania spraw bez nieuzasadnionej zwłoki to jest przewinienie dyscyplinarne określone w art. 107 § 1 u.s.p. i za to na podstawie art. 109 § 1 pkt 2a u.s.p. wymierzył mu karę obniżenia wynagrodzenia zasadniczego o 25 % na okres jednego roku, **zaś na podstawie art. 133a § 1 u.s.p. oraz art. 86 § 1 k.k. w zw. z art. 128 u.s.p. orzekł wobec obwinionego R. P. karę łączną obniżenia wynagrodzenia o 30 % na okres jednego roku**, a koszty postępowania przejął na rachunek Skarbu Państwa.

Od tego wyroku odwołania złożyli: obwiniony R. P. oraz Minister Sprawiedliwości, który zaskarżył ten wyrok na niekorzyść obwinionego w części dotyczącej orzeczenia o karach za każde z przypisanych przewinień dyscyplinarnych i karze łącznej

Obwiniony R. P. w odwołaniu **zarzucił**:

1. obrazę przepisów postępowania, która miała wpływ na treść orzeczenia, a w szczególności przekroczenie zasady swobodnej oceny dowodów, ponieważ w uzasadnieniu wyroku nie wyjaśniono jednoznacznie, dlaczego jednym dowodom dano wiarę a innym nie;
2. błąd w ustaleniach faktycznych, który miał wpływ na treść orzeczenia;
3. rażącą niewspółmierność kary.

Podnosząc te zarzuty **wniósł** o zmianę wyroku i uniewinnienie, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Minister Sprawiedliwości, **zarzucił** zaskarżonemu orzeczeniu:

1. obrazę prawa procesowego - art. 366 § 1 k.p.k. i art. 213 § 1 k.p.k. w zw. z art. 128 u.s.p. mającą wpływ na treść wyroku, polegającą na uchyleniu się od obowiązku dochodzenia do prawdziwych ustaleń faktycznych w zakresie pełnego ustalenia karalności obwinionego za przewinienia dyscyplinarne i w konsekwencji nieuwzględnienie, że wyrokiem Sądu Dyscyplinarnego przy Sądzie Apelacyjnym w [...]1 z dnia 4 października 2019 r. sprawie o sygn. akt ASD 4/19 zmienionym wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 2 września 2021 r. w sprawie sygn. akt II DOW 13/21 prawomocnie wymierzono obwinionemu karę obniżenia wynagrodzenia zasadniczego o 15 % na okres 18 miesięcy;
2. rażąco niewspółmierność - łagodność - orzeczenia o karach jednostkowych i karze łącznej, będącą wynikiem nieuwzględnienia uprzedniej karalności obwinionego za przewinienia dyscyplinarne tego samego rodzaju oraz ciężaru gatunkowego popełnionych przewinień dyscyplinarnych, stopnia zawinienia sędziego, szkodliwości czynów dla wymiaru sprawiedliwości, a także celu prewencyjnego, jaki powinna spełniać kara dyscyplinarna.

Podnosząc powyższe zarzuty Minister Sprawiedliwości **wniósł** o zmianę wyroku w zaskarżonej części przez wymierzenie sędziemu R. P. za każde przewinień dyscyplinarnych przypisanych w pkt. I, II, III i IV wyroku kar jednostkowych obniżenia wynagrodzenia zasadniczego o 30 % na okres dwóch lat

i kary łącznej obniżenia wynagrodzenia zasadniczego o 50 % na okres 2 dwóch lat.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Odnośnie odwołania obwinionego R. P. – sędziego Sadu Okręgowego w X..

Odwołanie to nie zasługuje na uwzględnienie.

Nie można podzielić ogólnikowego zarzutu przekroczenia przez Sąd Dyscyplinarny przy Sądzie Apelacyjnym w [...] zasady swobodnej oceny dowodów. Ta ujęta w przepisie art. 7 k.p.k. zasada, stosowana jest odpowiednio w postępowaniu

dyscyplinarnym sędziów (por. art. 128 u.s.p.), Wskazać zaś należy, że skuteczne podniesienie zarzutu naruszenia art. 7 k.p.k. wymaga wykazania, iż ocena dowodów dokonana przez sąd jest sprzeczna z zasadami wiedzy i doświadczenia życiowego, że nie została poprzedzona ujawnieniem w toku rozprawy głównej całokształtu okoliczności sprawy, bądź, że argumentacja zaprezentowana przez sąd za tak dokonanym wyborem pozostaje w sprzeczności z zasadami logiki (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 25 kwietnia 2017 r., IV KK 418/16, LEX nr 2312035 i z dnia 3 stycznia 2019 r., III KK 247/18, LEX nr 2602698.). Podstawą zaś zarzutów w odwołaniu nie może być samo negowanie oceny istniejących dowodów, bądź kwestionowanie opartych na nich ustaleń faktycznych, tylko dlatego, że są niekorzystne dla obwinionego i przeciwstawianie im innych okoliczności, bardziej dla niego korzystnych, których sąd - po ich rozważeniu - nie uznał za wiarygodne lub mające znaczenie dla rozstrzygnięcia (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 lutego 2021 r., III KK 10/21, LEX nr 3156219). Z obszernego, bo liczącego 73 strony, pismennego uzasadnienia wyroku Sądu Dyscyplinarnego przy Sądzie Apelacyjnym w [...] wynika, iż Sąd miał w polu widzenia wszystkie zgromadzone w sprawie dowody i dokonał ich oceny w granicach zasady swobodnej oceny dowodów, podał też na jakich oparł się dowodach, czyniąc swoje ustalenia co do zakresu odpowiedzialności dyscyplinarnej obwinionego. Również bezzasadny jest podniesiony w odwołaniu zarzut rażącej surowości kary, gdyż ujawnione w sprawie okoliczności obciążające i łagodzące, które Sąd Dyscyplinarny przy Sądzie Apelacyjnym w [...] wziął pod uwagę orzekając kary dyscyplinarne jednostkowe i karę łączną (por. s. 69 – 73), pozwalają na stwierdzenie, iż wymierzona kara dyscyplinarna nie jest karą surową, a przepis art. 438 pkt 4 k.p.k. w zw. z art. 128 u.s.p., pozwala na złagodzenie kary dopiero w przypadku rażącej jej surowości.

Odnosnie odwołania Ministra Sprawiedliwości.

Odwołanie to nie jest zasadne.

Rację ma Minister Sprawiedliwości, gdy podnosi, że orzeczone kary dyscyplinarne za przypisane obwinionemu R.P. przewinienia dyscyplinarne w pkt. 1, 2, 3 i 4 zaskarżonego wyroku, jak i kara dyscyplinarna łączna, nie są karami surowymi, aby jednak uwzględnić odwołanie w tym zakresie, należało stwierdzić, iż

Sąd Dyscyplinarny przy Sądzie Apelacyjnym w [...] popełnił uchybienie z art. 438 pkt 4 k.p.k. w zakresie dotyczącym „**rażącej niewspółmierności kary**”, co oznacza ustalenie zaistnienia w sprawie znacznej dysproporcji, pomiędzy wymierzonymi jednostkowymi karami dyscyplinarnymi oraz dyscyplinarną karą łączną, a taką represją dyscyplinarną, która powinna być wymierzona, aby w odczuciu społecznym uznana została za sprawiedliwą. **Samo pojęcie niewspółmierności kary dyscyplinarnej jest niezwykle ocenne, szczególnie z powodu niedookreśloności kryteriów owej „współmierności”.** W orzecznictwie karnym dominuje pogląd, że taka rażąca niewspółmierność kary zachodzi wówczas, gdy na podstawie ujawnionych okoliczności, które powinny mieć zasadniczy wpływ na wymiar kary, można było przyjąć, iż **zachodziłaby wyraźna różnica** pomiędzy karą wymierzoną przez sąd pierwszej instancji a karą, jaką należałoby wymierzyć w instancji odwoławczej w następstwie prawidłowego zastosowania w sprawie dyrektyw wymiaru kary przewidzianych w k.k. oraz zasad ukształtowanych przez orzecznictwo Sądu Najwyższego (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 września 1973 r., sygn. akt III KR 254/73, OSNPG 1974, z. 3 – 4, poz. 51). Słowo **rażący** oznacza: „rzucający się w oczy, dający się łatwo stwierdzić, wyraźny, oczywisty, bezsporny, niewątpliwy” (por. M. Szymczak, Słownik języka polskiego. T III, Warszawa 1982, s. 24). W doktrynie karnistycznej, podkreśla się, iż górną granicę kary wymierzanej wyznacza zawsze stopień zawinienia sprawcy, gdyż kara swoją dolegliwością nie może przekraczać intensywności zarzutu stawianego sprawcy. Z kolei dolną granicę wymiaru kary wyznaczają potrzeby prewencji ogólnej, gdyż wymierzona kara nie może być swoją dolegliwością łagodniejsza od dolnego progu społecznej tolerancji (por. A. Zoll, Polityka karna w kontekście obowiązku poszanowania godności osoby karanej, w: J. Utrat – Milecki, Kara w nauce i kulturze, Warszawa 2009, s. 52). Kary dyscyplinarne są przede wszystkim ukierunkowane na zapewnienie prawidłowego wykonywania określonego zawodu (por. W. Kozielowicz, Odpowiedzialność dyscyplinarna sędziów, prokuratorów, adwokatów, radców prawnych i notariuszy, Warszawa 2023, s. 62 – 70). Wskazuje się, że w przypadku kar dyscyplinarnych na pierwszy plan wysuwają się: funkcja wychowawcza, prewencyjna, „wewnątrzsanacyjna” – polegająca na tym, że postępowanie dyscyplinarne służy samooczyszczaniu danej

grupy społecznej (por. B. Janusz – Pohl, Optymalizacja sankcji dyscyplinarnej – rozważania w kontekście gwarancyjnej funkcji zakazu reformationis in peius na gruncie ustawy o Policji, w. P. Jóźwiak (red), Sankcje dyscyplinarne w służbach mundurowych, Piła 2019, s. 15 – 25).

Jak wynika z pisemnego uzasadnienia zaskarżonego wyroku Sąd Dyscyplinarny przy Sądzie Apelacyjnym w [...] wymierzając obwinionemu R. P. kary dyscyplinarne za przypisane mu przewinienia dyscyplinarne (8 przewinień), a następnie karę łączną wziął między innymi pod uwagę:

- duży stopień zawinienia,
- bardzo duży stopień społecznej szkodliwości przypisanych przewinień dyscyplinarnych,
- uprzednią dwukrotną karalność dyscyplinarną za podobne przewinienia dyscyplinarne (wymierzono mu w tych sprawach kary nagany), jak i to że zapadły też wówczas wobec obwinionego również dwa nieprawomocne wyroki sądów dyscyplinarnych,
- nienajlepszy stan zdrowia (miał zawał serca),
- wiek (w dacie orzekania, czyli we wrześniu 2021 r. obwiniony miał 61 lat).

Minister Sprawiedliwości trafnie podniósł, że w jednym z postępowań dyscyplinarnych, o którym wiedział Sąd Dyscyplinarny przy Sądzie Apelacyjnym w [...], w dniu 21 września 2021 r. zapadł wyrok Sądu Najwyższego – Izba Dyscyplinarna, w którym prawomocnie orzeczono wobec obwinionego R. P. karę dyscyplinarną obniżenia wynagrodzenia zasadniczego o 25 % na okres 18 miesięcy. Jednakże to prawomocne ukaranie dyscyplinarne za przewinienia dyscyplinarne tego samego rodzaju, jak i przyjęty przeciw przez Sąd Dyscyplinarny przy Sądzie Apelacyjnym w [...] duży ciężar gatunkowy popełnionych przewinień dyscyplinarnych, duży stopień zawinienia obwinionego R. P. jak i szkodliwości popełnionych przez niego przewinień dyscyplinarnych dla wymiaru sprawiedliwości, w realiach sprawy nie pozwala na stwierdzenie, iż wymierzone mu przez ten Sąd jednostkowe kary dyscyplinarne za czyny z pkt 1, 2, 3 i 4 zaskarżonego wyroku, jak i kara dyscyplinarna łączna, są karami rażąco łagodnymi, a tylko w takim wypadku byłoby możliwe ich zaostrzenie, tak jak we wniosku z odwołania Ministra Sprawiedliwości (czyli wymierzenie obwinionemu R. P. za każde z przewinień dyscyplinarnych,

przypisanych w pkt. 1, 2, 3, 4 zaskarżonego wyroku, kar jednostkowych obniżenia wynagrodzenia zasadniczego o 30 % na okres dwóch lat i kary łącznej obniżenia wynagrodzenia zasadniczego o 50 % na okres dwóch lat). Niewątpliwie, kary jednostkowe orzeczone wobec obwinionego R. P. za czyny przypisane mu w pkt. 1, 2, 3, 4 zaskarżonego wyroku, jak i kara łączna, są w realiach podmiotowo – przedmiotowych niniejszej sprawy karami łagodnymi, jednakże z uwagi na nienajlepszy stan zdrowia obwinionego R. P., jego zaawansowany wiek, jak i ewentualność ponoszenia konsekwencji finansowych związanych z wykonywaniem kary z wyroku Sądu Dyscyplinarnego przy Sądzie Apelacyjnym w [...]1 z dnia 4 października 2019 r., sygn. akt ASD 4/19, nie można powiedzieć iż są to kary dyscyplinarne rażąco, w podanym wyżej rozumieniu, łagodne.

Kierując się przedstawionymi motywami Sąd Najwyższy orzekł jak w wyroku.

[SOP]

[ł.n]